

Broj: 03-02-1596/2024
Sarajevo, 18.03.2026. godine

**PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE**

- Predstavnički dom -

- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, a u vezi sa čl. 178. i 179. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 171. i 172. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), radi razmatranja i usvajanja, dostavljam Vam **PRIJEDLOG ZAKONA O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 18.03.2026. godine.

Prijedlog zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

Prilog:

- Prijedlog zakona na bosanskom jeziku (CD)
- Izjava o usklađenosti
- Obrazac broj 2
- Obrazac IFP-NE
- Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24)

**Co: Federalno ministarstvo trgovine
gosp. Amir Hasičević, ministar**

Co: pred-ct

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

ZAKON O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

Sarajevo, mart 2026. godine

ZAKON O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1. (Predmet Zakona)

Ovim zakonom uređuju se način i uslovi formiranja cijena proizvoda i usluga, kontrola i praćenje cijena od strane nadležnih organa na tržištu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: **Federacija**), iznimne mjere kontrole cijena u slučaju značajnih poremećaja na tržištu, utvrđuju prava i obaveze nadležnih organa Federacije, kantona, grada i općine u vršenju kontrole cijena, kao i druga pitanja značajna za oblast cijena.

II. NAČIN FORMIRANJA I ISTICANJA CIJENA

Član 2. (Način formiranja i isticanja cijena)

- (1) Privredna društva, druga pravna i fizička lica (u daljem tekstu: **privredni subjekti**), formiraju cijene proizvoda i usluga slobodno prema uslovima tržišta, osim za proizvode i usluge za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena.
- (2) Privredni subjekti ne smiju narušavati propise o konkurenciji i zabranjeni su sporazumi između privrednih subjekata, odnosno izričiti i prešutni dogovori, koji imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu, a odnose se na:
 - a) direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uslova,
 - b) ograničavanje i kontrolu proizvodnje i tržišta,
 - c) podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja,
 - d) primjenu različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima,
 - e) uslovljavanje druge strane u sporazumu, da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.
- (3) Privredni subjekti dužni su, u skladu sa posebnim propisima, na jasan, lako uočljiv i čitljiv način istaknuti prodajnu cijenu na vidnom, a za potrošače dostupnom mjestu i pridržavati se istaknute cijene.

III. ORGANI NADLEŽNI ZA PRAĆENJE I KONTROLU CIJENA

Član 3. (Organi nadležni za praćenje i kontrolu cijena)

Kontrolu cijena iz člana 4. ovog zakona vrši Federalno ministarstvo trgovine (u daljem tekstu: **Ministarstvo**) i organi nadležni za oblast cijena kantona, grada i općine, svaki u okviru svoje nadležnosti.

IV. POSLOVI I ZADACI ORGANA U OBLASTI KONTROLE CIJENA

Član 4.

(Poslovi i zadaci organa nadležnih za praćenje i kontrolu cijena)

- (1) Pod kontrolom cijena podrazumijevaju se aktivnosti na praćenju općeg nivoa cijena, pojedinačnih cijena i njihovih relativnih odnosa, te poduzimanje mjera ekonomske politike radi sprječavanja i otklanjanja poremećaja na tržištu i kretanju cijena.
- (2) Ministarstvo obavlja stručne i druge poslove u oblasti kontrole cijena koji se odnose na:
 - a) praćenje i analiziranje kretanja cijena pojedinih proizvoda i usluga na domaćem i svjetskom tržištu i njihov uticaj na stabilnost tržišta i cijena, kao i životni standard stanovništva,
 - b) predlaganje mjera ekonomske politike za održavanje stabilnosti tržišta i cijena,
 - c) analiziranje djelovanja mjera ekonomske politike na nivo cijena i snabdijevenost tržišta,
 - d) predlaganje iznimnih mjera kontrole cijena u slučajevima poremećaja u proizvodnji i kretanju cijena pojedinih proizvoda i usluga.
- (3) Organi kantona, grada i općine određeni za poslove cijena, prate i analiziraju kretanje cijena proizvoda i usluga iz člana 9. ovog zakona, predlažu mjere kontrole cijena za proizvode i usluge iz svoje nadležnosti, djelovanje mjera ekonomske politike i iznimnih mjera kontrole cijena.

V. ORGANI NADLEŽNI ZA PROPISIVANJE I PREDLAGANJE IZNIMNIH MJERA KONTROLE CIJENA ZA PROIZVODE I USLUGE U NADLEŽNOSTI FEDERACIJE

Član 5.

(Propisivanje i predlaganje iznimnih mjera kontrole cijena)

- (1) Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, propisuje proizvode i usluge od interesa za Federaciju za koje se mogu propisati iznimne mjere kontrole cijena iz člana 7. ovog zakona.
- (2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, a nakon prethodno pribavljenog mišljenja Ministarstva, Vlada Federacije propisuje iznimne mjere kontrole cijena za veleprodajne cijene uglja za termoelektreane i veleprodajne cijene prirodnog gasa.
- (3) Za proizvode iz stava (2) ovog člana nije obavezno propisati rok trajanja iznimne mjere kontrole cijena.

VI. RAZLOZI ZA PROPISIVANJE IZNIMNIH MJERA KONTROLE CIJENA

Član 6.

(Razlozi za propisivanje iznimnih mjera kontrole cijena)

Vlada Federacije, na prijedlog Ministarstva, propisuje iznimne mjere kontrole cijena, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima, ukoliko nastanu ili mogu nastati značajniji poremećaji na tržištu iz člana 1. ovog zakona, i to u slučaju:

- a) proglašenja stanja prirodne i dr. nesreće,
- b) nestašice dobara neophodnih za potrebe privrede i snabdjevanje stanovništva,
- c) ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija),
- d) radi utvrđivanja prodajnih cijena proizvoda iz robnih rezervi, koji se koriste za intervenciju na tržištu,
- e) vanrednih okolnosti prema procjeni vlade.

VII. IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA

Član 7. (Iznimne mjere kontrole cijena)

- (1) Kao iznimne mjere kontrole cijena mogu se za pojedine proizvode i usluge propisati:
 - a) određivanje najvišeg nivoa cijena,
 - b) zadržavanje cijena na zatečenom, odnosno određenom nivou (zatečene cijene),
 - c) vraćanje cijena na određeni nivo,
 - d) davanje saglasnosti na cijene,
 - e) utvrđivanje marži u trgovini (kalkulativne cijene),
 - f) obavještavanje o promjeni cijena i marži za proizvode i usluge (evidencija cijena),
 - g) obaveza redovnog ili povremenog slanja podataka o cijenama i maržama za određene vrste proizvoda i usluga.
- (2) Mjere koje predlaže Ministarstvo mogu trajati dok traju poremećaji na tržištu, a najduže šest mjeseci.
- (3) Izuzetno od stava (2) ovog člana, Vlada može obnoviti mjeru za još šest mjeseci u cilju ostvarenja efekata propisane mjere.

VIII. DONOŠENJE PODZAKONSKIH AKATA

Član 8. (Podzakonski akti)

- (1) Federalni ministar trgovine će podzakonskim propisom odrediti za koje proizvode i usluge bitne za životni standard stanovništva, u skladu sa njihovim potrebama prema spolu, dobi, zdravstvenom stanju i invaliditetu, privredni subjekti su dužni dostavljati obavještenja o promjeni cijena i marži, radi praćenja, te podatke koja ta obavještenja sadrže, kao i rokove i način dostavljanja tih podataka.
- (2) Organi nadležni za poslove cijena na nivou kantona, grada i općine, u skladu sa nadležnostima iz člana 9. ovog zakona, određuju proizvode i usluge za koje su privredni subjekti dužni dostavljati obavještenja o promjeni cijena i marži, osim za proizvode i usluge iz stava (1) ovog člana.

IX. IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA U NADLEŽNOSTI KANTONA, GRADA I OPĆINE

Član 9.

(Proizvodi i usluge u nadležnosti kantona, grada i općine)

- (1) Kao proizvodi i usluge od interesa za Federaciju, u smislu člana 5. ovog zakona, jesu svi proizvodi i usluge, osim proizvoda i usluga koji su stavljeni u nadležnosti kantona, grada i općine, i to:
 - a) Kanton: prevoz putnika između dvije i više općina istog kantona, jezerski i riječni promet i usluge u oblasti obrazovanja, zdravstva i stambene djelatnosti.
 - b) Grad i općina: komunalna djelatnost, uključujući i stambenu izgradnju i uređenje naselja i prostora, prevoz putnika i robe u gradskom i prigradskom prometu, pretovarne usluge i usluge javnih skladišta, tržnica na veliko i pijaca na malo.
- (2) Iznimne mjere kontrole cijena proizvoda i usluga iz stava (1) ovog člana propisuje nadležni organ kantona, grada i općine u rokovima koji mogu biti duži od roka iz člana 7. st. (2) i (3) ovog zakona.

X. NADZOR

Član 10.

(Upravni i inspekcijski nadzor)

- (1) Nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.
- (2) Inspekcijski nadzor nad provođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori, kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i propisima kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

XI. KAZNE NE ODREDBE

Član 11.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 6.000,00 KM do 30.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice u slučaju kada se ne pridržava propisanih iznimnih mjera neposredne kontrole cijena (član 7.).
- (2) Za radnju iz stava (1) ovog člana kaznit će se za prekršaj odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.
- (3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kaznit će se fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM.

Član 12.

- (1) Novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 30.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravno lice:

- a) ako na jasan, lako uočljiv i čitljiv način ne istakne prodajnu cijenu na vidnom i za potrošače dostupnom mjestu i ne pridržava se istaknute cijene (član 2. stav (3)).
 - b) ako u određenom roku ne dostavi obavještenje o promjeni cijena i marži i ako obavještenje ne sadrži propisane podatke (član 8. stav (1)).
- (2) Za radnje iz stava (1) ovog člana bit će kažnjeno i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 2.000,00 KM.
 - (3) Za radnje iz stava (1) ovog člana bit će kažnjen trgovac fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 1.500,00 KM.

XII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 13. (Prestanak važenja Zakona)

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24).

Član 14. (Stupanje na snagu Zakona)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

OBRAZLOŽENJE PRIJEDLOGA ZAKONA O IZNIMNIM MJERAMA KONTROLE CIJENA

I. PRAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena sadržan je u članu III.1. tačka b), koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI na Ustav Federacije Bosne i Hercegovine i člana IV.A.20.(1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije BiH, između ostalog, utvrđivanje ekonomske politike, uključujući planiranje i obnovu, te politika korištenja zemljišta na federalnom nivou, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, uz ostale nadležnosti predviđene Ustavom, nadležan je za donošenje zakona u vršenju funkcija federalne vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Federalno ministarstvo trgovine u skladu sa Zakonom o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave („Službene novine Federacije BiH“ br. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06 i 48/11), vrši upravne, stručne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH koji se odnose na trgovinu, funkcionisanje jedinstvenog tržišta, uticaj privrednog sistema i ekonomske politike na tržište roba i usluga, odnose ponude i potražnje, cijene roba i usluga, zaštitu potrošača i druge poslove utvrđene zakonom.

Važećim Zakonom o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“ br. 2/95, 70/08 i 39/24), propisano je da privredna društva, druga pravna i fizička lica slobodno formiraju cijene proizvoda i usluga prema uslovima tržišta, osim za proizvode za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena.

Imajući u vidu potrebu za potpunijim i preciznijim uređenjem predmetne oblasti nije se pristupilo izmjenama i dopunama Zakona, budući da bi te izmjene i dopune obuhvatale više od polovine članova osnovnog teksta, što bi bilo suprotno Pravilima za izradu zakona i drugih propisa Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 71/14).

Tokom primjene važećeg Zakona o kontroli cijena uočeno je da pojedine odredbe Zakona nisu dovoljno jasno definisane i ocijenjeno je da ih treba preciznije urediti radi lakše primjene.

Novine koje donosi Prijedlog zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena su:

- preciznije se uređuje ovlaštenje Federalnog ministarstva trgovine i Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije vezano za izradu prijedloga iznimne mjere kontrole cijena,
- preciznije se definiše šta se smatra značajnim poremećajem na tržištu,
- preciznije se definišu iznimne mjere kontrole cijena za pojedine proizvode i usluge,
- definiše se temporalnost trajanja propisanih mjera koje Vladi Federacije Bosne i Hercegovine predlaže Federalno ministarstvo trgovine i koje najduže traju šest

mjeseci, kao i mogućnost da se iste u cilju ostvarivanja efekata izuzetno mogu produžiti za još šest mjeseci,

- preciziraju se proizvodi i usluge, za koje u skladu sa ovim zakonom, kantoni, gradovi i općine mogu propisivati iznimne mjere kontrole cijena,
- propisuje se da upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, a inspekcijski nadzor nad primjenom zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori i kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i propisima koji uređuju inspekcijski nadzor.

Sve nabrojane izmjene zahtijevale su da se predloži novi zakon koji uređuje oblast kontrole cijena.

III. OBRAZLOŽENJA PREDLOŽENIH RJEŠENJA

Naziv zakona je izmijenjen u odnosu na tekst Nacrta zakona o kontroli cijena koji je prihvatio Parlament Federacije BiH i glasi: Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena. Razlog je usaglašavanje naziva zakona sa njegovim stvarnim sadržajem i svrhom. Naime, Zakon ne propisuje opću ili stalnu ili sveobuhvatnu kontrolu cijena, već uređuje uslove, način i postupak provođenja iznimnih mjera kontrole cijena u situacijama kada je tržišna ravnoteža ozbiljno poremećena (npr. inflatorni udari, nestašice, krizne situacije i sl.). Novi naziv Zakona jasnije odražava da se radi o vanrednim, ciljanim i vremenski ograničenim mjerama, koje se uvode izuzetno i samo kada za to postoje opravdani razlozi u skladu s principima tržišne ekonomije. **Time se izbjegava pogrešna interpretacija da Vlada trajno i sveobuhvatno intervenira na slobodno formiranje cijena, odnosno da se ovaj zakon ne odnosi na trajnu regulaciju cijena.**

Članom 1. ovog zakona uređuje se predmet Zakona.

Članom 2. definiše se da privredna društva, druga pravna i fizička lica (u daljem tekstu: privredni subjekti), formiraju cijene proizvoda i usluga slobodno prema uslovima tržišta, osim za proizvode i usluge za koje je posebnim propisom utvrđen drugačiji način formiranja cijena. Navedenim članom propisano je da privredni subjekti ne smiju narušavati propise o konkurenciji i zabranjeni su sporazumi između privrednih subjekata, odnosno izričiti i prešutni dogovori, koji imaju za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu, a odnose se na: direktno ili indirektno utvrđivanje kupovnih i prodajnih cijena ili bilo kojih drugih trgovačkih uslova, ograničavanje i kontrolu proizvodnje i tržišta, podjelu tržišta ili izvora snabdijevanja, primjenu različitih uslova za identične transakcije sa drugim privrednim subjektima i uslovljavanje druge strane u sporazumu, da prihvati dodatne obaveze koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u vezi sa predmetom sporazuma.

Ističemo da je u skladu sa članom 25. stav (2) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine dana 20.11.2024. godine na svojoj 17. sjednici donijelo mišljenje pod brojem: 07-26-7-10-3/24 i mišljenje broj: 07-26-7-004-2/25 od 24.02.2025. godine na Nacrt zakona o kontroli cijena i tekst ovog zakona je u cijelosti usaglašen sa navedenim mišljenjem.

Prijedlog zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena u članu 2. sadrži opće normativne principe tržišne ravnopravnosti i sve navedene odredbe su u skladu i preuzete iz Zakona o konkurenciji u BiH, koji detaljno reguliše takve situacije i propisuje sankcije za njih.

U Zakonu o konkurenciji u BiH propisano je da dokazi o kršenju navedenog Zakona temelje se na prikupljenim čvrstim dokazima kao što su ugovori, korespondencija, zapisnici sa sastanaka, izjave svjedoka, finansijski podaci i tržišne analize, a teret dokazivanja snosi podnosilac zahtjeva ili Konkurencijsko vijeće u postupku. U slučaju povrede ovog zakona propisuju se novčane kazne koje mogu biti visoke i predstavljaju realnu sankciju za narušavanje tržišne konkurencije.

Ističemo da su u Zakonu o unutrašnjoj trgovini, u poglavlju VII. Nepoštene trgovačke radnje (član 107.), uređena pitanja nepoštene tržišne konkurencije, odnosno nelojalne konkurencije, nedozvoljene špekulacije i nepoštene trgovačke prakse, a u članu 127. propisane su novčane kazne u iznosu od 3.000 KM do 30.000 KM, ako privredni subjekt poduzme neku od radnji koje predstavljaju nepoštenu trgovačku radnju iz člana 107. ovog zakona. U članu 110. Zakona je propisano da je nedozvoljena špekulacija korištenje stanja na tržištu nastalog poremećajima u snabdijevanju ili nezakonito povećanje cijena radi sticanja protivpravne imovinske koristi, a nedozvoljenom radnjom se smatra prikrivanje određene robe, ograničavanjem ili obustavljanjem njene prodaje i druge radnje, kojima se uzrokuje poremećaj na tržištu, uslovljavanje kupovine jedne robe kupovinom druge robe, ili na drugi način, uslovljavanje i kupovina i prodaja robe, itd.

Iz navedenog proizilazi da u Zakonu o unutrašnjoj trgovini nadležna inspekcija ima ovlaštenja da reaguje na nepoštene trgovačke radnje u cilju zaštite potrošača i stoga je ocijenjeno da je nepotrebno u Prijedlogu zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena ponovno propisivati iste kaznene odredbe, jer su one već zakonski obuhvaćene Zakonom o unutrašnjoj trgovini.

Čl. 3. i 4. ovog zakona su precizirane aktivnosti, odnosno stručni i drugi poslovi koji se odnose na praćenje općeg nivoa cijena, praćenje pojedinačnih cijena i relativnih odnosa cijena.

Članom 5. stav (1) Zakona precizirano je da Vlada Federacije BiH, na prijedlog Federalnog ministarstva trgovine, propisuje koji su proizvodi i usluge od interesa za Federaciju.

U članu 5. stav (2) ovog zakona, propisano je da Vlada Federacije Bosne i Hercegovine propisuje iznimne mjere kontrole cijena za veleprodajne cijene uglja za termoelektrane i veleprodajne cijene prirodnog gasa, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, a uz prethodno pribavljeno mišljenje Federalnog ministarstva trgovine. Uzimajući u obzir prirodu i značaj iznimne mjere kontrole cijena koja se odnosi na veleprodajne cijene energenata prirodnog gasa i uglja, ocijenjeno je da se treba uzeti u obzir sektorska nadležnost Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, jer predlaganje mjera zahtijeva analizu tržišta energenata, proizvodnih kapaciteta, zaliha, troškova eksploatacije (ugalj) i uvoza, a u praksi sve tehničke i ekonomske analize koje prethode ovakvim mjerama dolaze iz sektora energetike, što opravdava njihovu ulogu kao predlagača. Karakter intervencije, odnosno mjere je sigurnost snabdijevanja, a ne tržišna konkurencija.

Kontrola cijena u ovom kontekstu ima za cilj osiguranje stabilnosti i kontinuitet snabdijevanja i to ovu mjeru pozicionira kao dio energetske politike, a ne trgovinske politike. Ove iznimne mjere kontrole cijena, za prirodni gas i ugalj za termoelektrane ne mogu biti unaprijed vremenski ograničene, jer su njihova potreba, obim i trajanje direktno uslovljeni tržišnim fluktuacijama koje su promjenljive i teško predvidive. Slijedom navedenog, nije moguće unaprijed precizirati rok trajanja mjere kontrole cijena za ove energente, s obzirom na njihovu tržišnu nestabilnost i promjenljive okolnosti koje uslovljavaju primjenu mjere.

Članom 6. propisuje se da se iznimne mjere kontrole cijena propisuju u slučaju:

- proglašenja stanja prirodne i druge nesreće, a u skladu sa **Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća** kojim je propisano šta se smatra prirodnom i drugom nesrećom,
- nestašice dobara neophodnih za potrebe privrede i snabdijevanje stanovništva,
- ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija),
- radi utvrđivanja prodajnih cijena proizvoda iz robnih rezervi, koji se koriste za intervenciju na tržištu,
- vanrednih okolnosti prema procjeni Vlade.

Ističemo da **Ustav Federacije Bosne i Hercegovine priznaje slobodno tržište kao osnovno načelo ekonomskog sistema** i ono podrazumijeva da su ekonomske aktivnosti, poput proizvodnje, distribucije i razmjene dobara i usluga, prepuštene tržišnim mehanizmima i konkurenciji, uz minimalno uplitanje države. Ovo pravo je povezano s pravom na privatno vlasništvo, slobodu poduzetništva i zaštitu tržišnog takmičenja. Međutim, Ustav FBiH također omogućava da se interveniše na tržištu kako bi se **osigurao javni interes, spriječile zloupotrebe tržišnog položaja i zaštitili potrošači**, što znači da slobodno tržište nije apsolutno, već može biti regulisano u određenim situacijama radi očuvanja ekonomskog i socijalnog balansa.

Jedna od novina u ovom zakonu je da se iznimne mjere kontrole cijena propisuju ukoliko je prema objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku indeks potrošačkih cijena na malo veći od 5% (godišnja inflacija). S obzirom da Ministarstvo, u skladu sa ovim zakonom, prati i analizira kretanja cijena pojedinih proizvoda i usluga na domaćem i svjetskom tržištu, a posebno njihov uticaj na životni standard stanovništva, ocijenjeno je da je indikator rasta potrošačkih cijena prema podacima Federalnog zavoda za statistiku viši od 5%, jedan od razloga za propisivanje iznimnih mjera kontrole cijena.

Cijene hrane i bezalkoholnih pića na području Federacije BiH imaju najznačajniji doprinos u ukupnom rastu potrošačkih cijena, gdje se ponder za ove proizvode kreće u rasponu od 30% do 35% u indeksu potrošačkih cijena. Inflacija više pogađa grupe s nižim primanjima s obzirom da one troše veći udio svog budžeta na osnovne namirnice, čiji su troškovi manje elastični i gdje su alternative teško zamjenjive. Ovo navedenu mjeru čini neophodnom za socijalnu stabilnost, bez ugrožavanja dugoročne tržišne dinamike.

U članu 6. Zakona dodana je nova alineja i normirano je da razlozi za propisivanje mjera mogu biti i vanredne okolnosti prema procjeni Vlade. Ova odredba omogućava fleksibilnost u reagovanju na brzo promjenljive i nepredviđene situacije, koje se ne

mogu precizno unaprijed definisati ili detaljno navesti u zakonu. Uvođenjem ove klauzule postiže se usklađenost s praksama drugog entiteta, što doprinosi jedinstvenom pristupu i omogućava efikasniji odgovor na tržišne poremećaje, uz poštivanje principa vremenske ograničenosti.

U članu 7. normirano je da iznimne mjere kontrole cijena koje predlaže Ministarstvo mogu trajati dok traju poremećaji na tržištu koji se ne mogu otkloniti mjerama ekonomske politike, a najduže šest mjeseci. U izuzetnim slučajevima, Vlada može obnoviti mjeru za još šest mjeseci u cilju ostvarenja efekata propisane mjere.

Članom 8. dato je ovlaštenje federalnom ministru trgovine da podzakonskim propisom odredi za koje proizvode i usluge bitne za životni standard stanovništva privredni subjekti dostavljaju obavještenja o promjeni cijena i marži.

Članom 9. je definisano koji su proizvodi i usluge u nadležnosti kantona, grada i općine. Važećim Zakonom o kontroli cijena data je mogućnost vladama kantona da mogu propisati mjere kontrole cijena za sve vrste brašna, sve vrste hljeba, peciva i drugih pekarskih proizvoda od brašna, žitarica, tjestenine, pasterizirano, homogenizirano i sterilno mlijeko, sve vrste svježeg mesa i ribe. S tim u vezi, ocijenjeno je da propisivanje mjera za ove proizvode treba biti u nadležnosti Federacije BiH iz razloga što se radi o osnovnim životnim namirnicama koje direktno utiču na životni standard svih građana i zahtijeva istu regulaciju u cijeloj Federaciji, odnosno građani za navedene životne namirnice trebaju imati istu zaštitu, bez obzira na mjesto stanovanja.

U pogledu rokova važenja mjera u nadležnosti kantona, grada i općine isti mogu biti duži od rokova iz člana 7. stav (2) ovog zakona.

Članom 10. propisuje se da upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo, a inspeksijski nadzor nad primjenom ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona vrše federalni tržišno, turističko-ugostiteljski inspektori i kantonalni, gradski i općinski tržišni inspektori, svaki u okviru svoje nadležnosti, u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom i propisima kojim se uređuje inspeksijski nadzor.

Članom 11. propisane su novčane kazne za pravna i fizička lica za nepoštivanje obaveza iz ovog zakona i iste su usaglašene sa Zakonom o prekršajima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 63/14), i sa odlukama Ustavnog suda BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 41/22 i 68/22).

Članom 12. propisane su kazne za pravno lice, odgovorno lice u pravnom licu i za fizičko lice, ako na jasan, lako uočljiv i čitljiv način ne istakne prodajnu cijenu na vidnom i za potrošače dostupnom mjestu i ne pridržava se istaknute cijene (član 2. stav (3)) i ako u određenom roku ne dostavi obavještenje o promjeni cijena i marži, te ako obavještenje ne sadrži propisane podatke (član 8.).

Članom 13. propisano je da stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o kontroli cijena („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/95, 70/08 i 39/24).

Članom 14. propisano je da ovaj zakon stupa na snagu osam dana od objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

U skladu sa članom 21. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 35/05), pored mišljenja Federalnog ministarstva pravde, Federalnog ministarstva finansija i Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima EU, ovo Ministarstvo pribavilo je i mišljenja drugih organa uprave zbog uređivanja odgovarajućih pitanja iz njihove nadležnosti, a predmet su ovog propisa. U tom smislu zatražena su mišljenja Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije, Federalne uprave za inspekcijske poslove, Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Konkurencijskog vijeća BiH.

IV. JAVNA RASPRAVA

Predstavnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na 17. redovnoj sjednici od 04.02.2025. godine razmatrao i prihvatio Nacrt zakona o kontroli cijena i usvojio Zaključak broj: 01-02-2602/24 od 07.02.2025. godine, kojim se zadužuje predlagač da organizuje i provede javnu raspravu u trajanju od 60 dana, kao i da prilikom izrade Prijedloga zakona uzme u obzir sve prijedloge, primjedbe i sugestije iznesene u raspravi, kao i one koje su dostavljene u pisanom obliku.

Dom naroda Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine je na 16. redovnoj sjednici od 04.03.2025. godine razmatrao i prihvatio Nacrt i usvojio Zaključak broj: 02-02-2602/24 od 04.03.2025. godine, kojim je zadužen predlagač da organizuje i provede javnu raspravu u trajanju od 60 dana, te da prilikom izrade Prijedloga zakona, ima u vidu primjedbe, prijedloge i sugestije iznesene u javnoj raspravi, kao i one koje su dostavljene ili će biti dostavljene u pisanoj formi.

S tim u vezi, a u skladu sa navedenim zaduženjem, Federalno ministarstvo trgovine je dana 20.03. 2025. godine otvorilo javnu raspravu o Nacrtu zakona o kontroli cijena koja je trajala 60 dana od dana postavljanja teksta Nacrta zakona na web stranicu Ministarstva. U obavještenju na web stranici Ministarstva su pored podataka o trajanju javne rasprave, date i upute svim zainteresovanim licima da sve primjedbe, prijedloge i sugestije mogu dostaviti na adresu Ministarstva.

Generalna ocjena učesnika javne rasprave je da se predloženim Zakonom značajno unapređuje zakonodavni okvir i uređuje ova oblast u skladu sa trenutnim tržišnim kretanjima, te da ponuđeni prijedlozi rješavaju brojne probleme koji su prepoznati u praksi.

Nakon okončanja javne rasprave, imajući u vidu sve sugestije, primjedbe i prijedloge iznesene u raspravi u oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, kao i primjedbe, prijedloge i sugestije dostavljene u toku trajanja javne rasprave, obrađivač Zakona je pristupio izradi teksta Prijedloga zakona.

U vezi s prijedlozima i primjedbama, koje su dostavili kantonalni organi uprave, Udruženje poslodavaca u Federaciji BiH, Privredna komora Federacije BiH, udruženja potrošača, kao i građani pojedinci, a koji su u cijelosti ili djelimično prihvaćeni, cijenimo da je bitno istaknuti sljedeće:

Prijedlozi i sugestije na Nacrt zakona:

U diskusiji s 17. redovne sjednice Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH održane 04.02.2025. godine, poslanik Admir Čavalić je predložio da se ukine odredba člana 7. Nacrta zakona, koja se odnosi na trajanje mjere kontrole cijena (6+6 mjeseci), kao i da se u skladu sa članom 7. važećeg Zakona o kontroli cijena, ponovo normira obaveza obavještanja Parlamenta Federacije BiH o donijetim mjerama kontrole cijena.

Prvi prijedlog nije prihvaćen iz razloga što se mjere kontrole cijena ne uvode proizvoljno, niti dugoročno, već isključivo u vanrednim okolnostima kada je tržište ozbiljno poremećeno (npr. inflacija, poremećaji u lancu snabdijevanja, nestašice roba). Ističemo da se Odluka o produženju mjere (još šest mjeseci) donosi samo u slučaju ako i dalje postoje razlozi koji su je uslovili, a nikako automatski. Time je osigurana kontrola, nadzor i vremenska ograničenost mjere, ali je i zadržana opcija jednokratnog produženja za dodatnih 6 mjeseci, uz obavezu ponovnog ocjenjivanja i obrazloženja produženja mjere.

Drugi prijedlog poslanika Admira Čavalića da se ponovo u zakon propiše obaveza obavještanja Parlamenta FBiH ili skupština kantona o donijetim mjerama kontrole cijena nije prihvaćen iz razloga što dosadašnja praksa obavještanja o poduzetim mjerama vlada (federalne ili kantonalne), uvijek se odvijala sa zakašnjenjem (najmane pola godine), što u suštini nije doprinosilo efikasnoj i blagovremenoj parlamentarnoj kontroli.

Nadalje, poslanik Čavalić je predložio promjenu naziva zakona i ovaj prijedlog je prihvaćen. Trenutni naziv Zakon o kontroli cijena može implicirati širu, stalnu kontrolu cijena, dok nova formulacija naziva zakona (Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena) jasno naglašava privremeni i ciljani karakter vladinih intervencija, izbjegavajući dojam kontinuirane kontrole na slobodno formiranje cijena.

Prihvaćen je prijedlog poslanika Admira Čavalića vezano za Savjet za cijene. Naime, u Zakonu o unutrašnjoj trgovini već je uspostavljen Savjet za razvoj trgovine koji obuhvaća slične funkcije i nadležnosti, te je navedena odredba brisana u Prijedlogu zakona o iznimnim mjerama kontrole cijena.

Pored poslanika Admira Čavalića, i tri kantonalna ministarstva, i to: Zapadnohercegovački kanton-Ministarstvo privrede, Posavski kanton-Ministarstvo privrede, rada i prostornog uređenja i Tuzlanski kanton-Ministarstvo trgovine, turizma i saobraćaja, predložili su da u nadležnost kantona ostanu sljedeći proizvodi iz važećeg Zakona o kontroli cijena: sve vrste brašna, sve vrste hljeba, peciva i drugih pekarskih proizvoda od brašna, žitarica, tjestenine, pasterizirano, homogenizirano i sterilno mlijeko, sve vrste svježeg mesa i ribe.

Ovi prijedlozi nisu prihvaćeni iz razloga što je regulisanje cijena životnih namirnica, kao što su hljeb, mlijeko, brašno i dr. osnovne potrepštine u nadležnosti Federacije BiH zbog nekoliko ključnih razloga. Naime, cijene osnovnih životnih namirnica utiču na socijalnu sigurnost stanovništva, ekonomsku stabilnost stanovništva i ravnopravnost građana bez obzira na mjesto prebivališta. Nadalje, navedene mjere za osnovne životne namirnice trebaju biti ujednačene, koordinisane i pravno obavezujuće za sve kantone, a ne fragmentirane po kantonima. **U skladu s**

navedenim, regulisanje cijena životnih namirnica je u nadležnosti Federacije BiH, jer se radi o mjeri ekonomske politike koja mora biti jedinstvena za cijeli entitet kako bi se osigurala tržišna stabilnost, socijalna zaštita građana i pravna ujednačenost.

Udruženje poslodavaca je na zajedničkim sastancima s udruženjima potrošača i Ministarstvom isticalo, a kasnije i u pisanoj formi dostavilo primjedbe, komentare i prijedloge za izmjenu određenih članova. Primjedbe su se, između ostalog, odnosile na pečačenje objekata za ponovljeni prekršaj zbog nepoštivanja iznimnih mjera kontrole cijena, koje po njihovom mišljenju mogu imati negativne posljedice na poslovanje i zaposlenost, naročito u slučajevima složene ekonomske situacije. Ministarstvo je ove primjedbe prihvatilo kako bi se izbjegle negativne posljedice na poslovanje i zaposlenost u složenim ekonomskim situacijama.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA NACRTA ZAKONA

U odnosu na tekst Nacrta zakona u tekstu Prijedloga zakona nastale su izvjesne razlike kao posljedica uvažavanja stajališta iznesenih tokom rasprave u Predstavničkom domu Parlamenta Federacije BiH i tokom javne rasprave kao i promišljanja predlagača u cilju poboljšanja odredbi Prijedloga zakona.

Naziv zakona je izmijenjen u odnosu na tekst Nacrta zakona o kontroli cijena koji je prihvatio Parlament Federacije BiH, te sada glasi: Zakon o iznimnim mjerama kontrole cijena.

Nova formulacija naziva Zakona smanjuje dojam kontinuirane kontrole, naglašavajući intervencije samo u posebnim situacijama što olakšava komunikaciju s potrošačima, trgovcima, te podržava tržišne principe i osigurava veću transparentnost i preciznost u razumijevanju njegove primjene.

- u članu 6. dodana je alineja e) vanredne okolnosti po procjeni Vlade,
- u poglavlju VII. izmijenjen je naziv: PRIVREMENE MJERE KONTROLE CIJENA i sada glasi: IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA,
- u članu 7. brisana je alineja b) određivanje fiksne cijene, pri čemu privredni subjekti ne mogu vršiti promet po višoj ili nižoj cijeni,
- u članu 8. zamijenjeni je redoslijed stavova (1) i (2),
- izmijenjen je naziv poglavlja IX. i sada glasi IZNIMNE MJERE KONTROLE CIJENA U NADLEŽNOSTI KANTONA; GRADA I OPĆINE,
- u članu 9. stav (1) alineja a) brisani su proizvodi grafičke industrije i cijene lokalnih novina, a dodane su riječi: stambena djelatnost,
- u članu 9. stav (1) alineja b) brisane su riječi: stambena djelatnost,
- Poglavlje X. SAVJET ZA CIJENE i član 10. su brisani,
- Poglavlje X. je sada NADZOR, a član 11. postao je član 10.,
- raniji član 12. je brisan i postao je član 11.

VI. USKLAĐIVANJE S PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

Prilikom izrade ovog zakona Federalno ministarstvo trgovine je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, br. 26/20 i 76/20) i Uredbu o postupku

usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 98/16), i u tom smislu je izvršilo analizu evropske pravne stečevine.

Nakon detaljne i sveobuhvatne analize, zaključeno je da ne postoje primarni niti sekundarni izvori evropskog prava koji regulišu predmetnu materiju i imajući u vidu naprijed navedeno, obrađivač Zakona je dostavio Izjavu o usklađenosti, budući da se ista dostavlja iako se propisom ne vrši preuzimanje odredbi propisa EU.

Ističemo da je ovaj propis usklađen s osnovnim principima iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske zajednice i njenih država članica („Službeni glasnik BiH-Međunarodni ugovori“, broj: 10/8).

VII. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati posebna finansijska sredstva u Budžetu Federacije BiH.